

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (fjärde avdelningen)
den 31 januari 2001 *

I mål T-143/97,

Gerhardus van den Berg, Dalfsen (Nederländerna), företrädd av advokaten
H. Pijnacker Hordijk, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska unionens råd, företrädd av A.-M. Colaert och J.-P. Hix, båda i
egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

och

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av T. van Rijn, i egenskap av
ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om skadestånd, med tillämpning av artiklarna 178 och 215
andra stycket i EG-fördraget (nu artiklarna 235 EG och 288 andra stycket EG),
för den skada sökanden har lidit på grund av att han har varit förhindrad att

* Rättegångsspråk: nederländska.

saluföra mjölk med tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning (EEG) nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 om tillämpningsföreskrifter för den tilläggsavgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 (EGT L 132, s. 11),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Tiili samt domarna R.M. Moura Ramos och P. Mengozzi,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 17 maj 2000,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 För att minska en överskottsproduktion av mjölk inom gemenskapen antog rådet år 1977 förordning (EEG) nr 1078/77 av den 17 maj 1977 om införande av ett

bidragssystem för avstående från saluförande av mjölk och mjölkprodukter och för omställning av mjölkkobesättningar (EGT L 131, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 8, s. 215). I denna förordning erbjöds producenterna möjlighet att skriftligen åta sig att antingen avstå från att saluföra mjölk eller att ställa om besättningarna under en period av fem år i utbyte mot ett bidrag.

- 2 Trots att ett stort antal producenter gjorde sådana åtaganden förelåg fortfarande överskottsproduktion år 1983. Rådet antog således förordning (EEG) nr 856/84 av den 31 mars 1984 (EGT L 90, s. 10; svensk specialutgåva, område 3, volym 17, s. 95) om ändring av rådets förordning (EEG) nr 804/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma organisationen av marknaden för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 148, s. 13; svensk specialutgåva, område 3, volym 2, s. 52). I den nya artikel 5c i denna förordning infördes en "tilläggsavgift" för mjölkkvantiteter mjölk som levereras av producenter som överskrider en "referenskvantitet".
- 3 I rådets förordning (EEG) nr 857/84 av den 31 mars 1984 om allmänna tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter (EGT L 90, s. 13) fastställdes en referenskvantitet för varje producent på grundval av den produktion som levererats under ett referensår, nämligen kalenderåret 1981, med möjlighet för medlemsstaterna att välja kalenderår 1982 eller 1983. Konungariket Nederländerna valde sistnämnda år som referensår.
- 4 De åtaganden om avstående från saluförande som vissa producenter under-tecknade i enlighet med förordning nr 1078/77 omfattade de referensår som hade fastställts. Eftersom producenterna inte hade producerat någon mjölk under dessa år, kunde de inte tilldelas någon referenskvantitet och följaktligen inte heller saluföra någon mjölk utan tilläggsavgift.

- 5 I domar av den 28 april 1988 i mål 120/86, Mulder (REG 1988, s. 2321, nedan kallad domen i målet Mulder I), och i mål 170/86, von Deetzen (REG 1988, s. 2355), ogiltigförklarade domstolen förordning nr 857/84, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1371/84 av den 16 maj 1984 om tillämpningsföreskrifter för den avgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 (EGT L 132, s. 11), med anledning av att principen om skydd för berättigade förväntningar hade åsidosatts.
- 6 För att rätta sig efter dessa domar antog rådet förordning (EEG) nr 764/89 av den 20 mars 1989 om ändring av förordning nr 857/84 (EGT L 84, s. 2). Med stöd av denna ändringsförordning erhöll de producenter som skriftligen hade åtagit sig att avstå från saluförande en "särskild" referenskvantitet (även kallad kvot).
- 7 För att denna särskilda referenskvantitet skulle tilldelas producenterna krävdes att ett flertal villkor skulle vara uppfyllda. Enligt artikel 3a.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 1546/88 av den 3 juni 1988 om tillämpningsföreskrifter för den tilläggsavgift som avses i artikel 5c i förordning nr 804/68 (EGT L 139, s. 12), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1033/89 av den 20 april 1989 (EGT L 110, s. 27), skulle en begäran om tilldelning av en särskild referenskvantitet "lämnas in av den sökande producenten till den behöriga myndighet som utsetts av medlemsstaten... på villkor att producenten kan visa att han fortfarande helt eller delvis driver samma jordbruksföretag som han drev vid tidpunkten... för sin begäran om bidrag".
- 8 Andra villkor, som bland annat rörde den tidpunkt då åtagandet om avstående från saluförande löpte ut, ogiltigförklarades av domstolen genom domarna av den 11 december 1990 i mål C-189/89, Spagl (REG 1990, s. I-4539), och i mål C-217/89, Pastätter (REG 1990, s. I-4585).

- 9 Till följd av dessa domar antog rådet förordning (EEG) nr 1639/91 av den 13 juni 1991 om ändring av förordning nr 857/84 (EGT L 150, s. 35), som undanröjde de krav som hade fastställts vara ogiltiga och på så sätt möjliggjorde en tilldelning av en särskild referenskvantitet till de berörda producenterna.
- 10 I dom av den 19 maj 1992 i de förenade målen C-104/89 och C-37/90, Mulder m.fl. mot rådet och kommissionen (REG 1992, s. I-3061, svensk specialutgåva, volym 12, s. 55, nedan kallad domen i målet Mulder II), förklarade domstolen att gemenskapen var ansvarig för de skador som vissa mjölkproducenter, vilka hade förhindrats att saluföra sin mjölk till följd av tillämpningen av förordning nr 857/84, hade åsamkats, eftersom de gjort vissa åtaganden enligt förordning nr 1078/77.
- 11 Med anledning av denna dom offentliggjorde rådet och kommissionen den 5 augusti 1992 meddelande 92/C 198/04 (EGT C 198, s. 4). Efter att ha erinrat om innebörden av domen i målet Mulder II, och i syfte att ge detta avgörande full verkan, uttryckte institutionerna sin avsikt att anta tillämpningsföreskrifter för ersättning till de berörda producenterna. Institutionerna åtog sig att innan dessa föreskrifter antogs avstå från att åberopa den preskription som följer av artikel 43 i EEG-stadgan för domstolen gentemot varje ersättningsberättigad producent. Åtagandet var emellertid underordnat villkoret att rätten till ersättning ännu inte skulle vara preskriberad den dag då meddelandet offentliggjordes eller den dag då producenten hade vänt sig till en av institutionerna.
- 12 Rådet antog därefter förordning (EEG) nr 2187/93 av den 22 juli 1993 om ett erbjudande om ersättning till vissa producenter av mjölk och mjölkprodukter som tillfälligt har varit förhindrade att utöva sin verksamhet (EGT L 196, s. 6). I förordningen föreskrivs en möjlighet till en schablonmässig ersättning till de producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet och lidit skada i samband med tillämpningen av de bestämmelser som avses i domen i målet Mulder II.

- 13 I en dom av den 27 januari 2000 i de förenade målen C-104/89 och C-37/90, Mulder m.fl. mot rådet och kommissionen (REG 2000, s. I-203) beslutade domstolen i fråga om de skadeståndsbelopp som sökandena hade begärt.

Bakgrund till tvisten

- 14 Sökanden är mjölkproducent i Nederländerna. Sökanden åtog sig skriftligen att avstå från saluförande enligt förordning nr 1078/77. Åtagandet upphörde att gälla den 23 februari 1985, varför sökanden inte producerade någon mjölk under det referensår som hade valts med stöd av förordning nr 857/84. Till följd därav tilldelades han inte någon referenskvantitet efter det att denna förordning hade trätt i kraft.
- 15 Den 1 maj 1985 förvärvade sökanden ett jordbruksföretag i Dalfsen (Nederländerna), som han under ett års tid drev vid sidan av sitt ursprungliga jordbruksföretag, beläget i Wijhe (Nederländerna). Han sålde sitt jordbruksföretag i Wijhe den 13 maj 1986.
- 16 I en skrivelse av den 31 mars 1989 ställd till rådet och kommissionen uppgav sökanden tillsammans med 351 andra producenter som till följd av ett åtagande enligt förordning nr 1078/77 inte hade levererat någon mjölk under referensåret, vilka allmänt kallas SLOM-producenter och vilka finns uppräknade i en bilaga till nämnda brev, att de höll gemenskapen ansvarig för den skada som de hade lidit på grund av de bestämmelser i förordning nr 857/84 som var ogiltiga, vilket domstolen hade slagit fast i domen i målet Mulder I. Institutionerna svarade inte på denna skrivelse.
- 17 Sedan domen i målet Mulder I hade meddelats och förordning nr 764/89 hade antagits begärde sökanden i juni 1989 på nytt att han skulle tilldelas en kvot. Denna begäran avslogs den 30 augusti 1989 med motiveringen att sökanden inte

längre drev samma jordbruksföretag som han hade drivit vid den tid då han åtog sig att upphöra med saluförande.

- 18 Sökanden överklagade detta avslagsbeslut vid nationell domstol utan framgång, varför beslutet vann laga kraft.
- 19 Sökandens företrädare yrkade genom en skrivelse av den 14 juli 1992 att preskriptionen skulle anses avbruten för sökanden och de producenter som nämndes i bilagan till skrivelsen av den 31 mars 1989, på dagen för denna skrivelse. I en skrivelse av den 22 juli 1992 svarade generaldirektören vid rådets rättstjänst att preskriptionsfristen hade börjat löpa på nytt för de 348 producenter som inte hade väckt talan, av vilka sökanden var en. Han medgav dock att skrivelsen av den 14 juli 1992 skulle kunna betraktas som en ny framställning av producenterna enligt artikel 43 i domstolens stadga. Han uppgav vidare att rådet inte skulle göra någon invändning om preskription från detta datum fram till den 17 september 1992, i den mån berörda personers rätt att begära skadestånd inte redan var preskriberad den 14 juli 1992. Slutligen angav han följande.

”Inom denna frist skall institutionerna sträva efter att gemensamt anta föreskrifter för utgivande av skadestånd i enlighet med domstolens dom.

Fram till dess behöver således inte talan väckas vid domstolen för att preskriptionen skall brytas.

Om inga föreskrifter [har] antagits den 17 september detta år, kommer rådet att upplysa er om hur ni [bör] gå vidare i ärendet.”

- 20 Genom en skrivelse av den 10 september 1993, angående skadestånd till vissa producenter inom ramen för förordning 2187/93, uppgav kommissionen följande till de nederländska myndigheterna.

”En lista bifogas över de SLOM-sökande som genom att vända sig till kommissionen, rådet eller domstolen har avbrutit preskriptionen av sin rätt att begära skadestånd enligt gemenskapens institutioners allmänna meddelande av den 5 augusti 1992.”

- 21 Sökandens namn stod på listan, och den 31 mars 1989 angavs som det datum då preskriptionen hade avbrutits för honom enligt meddelandet av den 5 augusti 1992.

Förfarandet och parternas yrkanden

- 22 Sökanden har väckt denna talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 29 april 1997.
- 23 Förstainstansrätten förklarade genom beslut av den 24 juni 1997 målet vilande fram till dess att domstolen avkunnat dom i de förenade målen C-104/89 (Mulder m.fl. mot rådet och kommissionen) och C-37/90 (Heinemann mot rådet och kommissionen).

24 Ordföranden på förstainstansrättens fjärde avdelning beslutade den 11 mars 1999, efter att ha hört parterna vid ett informellt sammanträde den 30 september 1998, att förfarandet i målet skulle återupptas.

25 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (fjärde avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Som en processledningsåtgärd uppmanades parterna att inkomma med vissa handlingar och att skriftligen besvara ett antal frågor.

26 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens muntliga frågor vid förhandlingen den 17 maj 2000.

27 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— förplikta gemenskapen att till honom utge ett skadestånd på 606 315 nederländska gulden (NLG) samt dröjsmålsränta med 8 procent per år från och med den dag då ansökan gjordes,

— förplikta gemenskapen att ersätta rättegångskostnaderna.

28 Rådet har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

29 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättsfrågorna

30 Sökanden har gjort gällande att förutsättningarna för att hålla gemenskapen skadeståndsansvarig för de skador som han har lidit är uppfyllda. Svarandena har bestritt detta och hävdat att talan inte kan tas upp till prövning i sak, eftersom rätten till den ersättning som sökanden begär är preskriberad.

31 Innan frågan om preskription prövas, skall det undersökas huruvida gemenskapen kan vara skadeståndsansvarig enligt artikel 215 i EG-fördraget (nu artikel 288 EG) och i så fall fram till vilket datum.

Gemenskapens skadeståndsansvar

Parternas argument

- 32 Sökanden har gjort gällande att gemenskapen är ansvarig för den skada som han har lidit fortlöpande på grund av att han till följd av gemenskapslagstiftningen inte har tilldelats någon kvot sedan 1984 och på grund av att det i de förordningar som skulle kompensera för denna situation inte föreskrivs att någon kvot skall tilldelas de producenter som hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen sedan deras åtagande att avstå från saluförande hade upphört och som frivilligt har bytt ut det jordbruksföretag som de drev vid tidpunkten för åtagandet (SLOM-jordbruksföretaget) mot ett annat mjölkproducerande jordbruksföretag.
- 33 Sökanden har hävdats att han var berättigad till en referenskvantitet sedan hans åtagande att avstå från saluförande hade upphört, vilket slogs fast genom domen i målet *Mulder I*. I domen i målet *Mulder II* slog domstolen dessutom fast att gemenskapen var skadeståndsansvarig för den skada som de SLOM-producenter hade lidit som hade för avsikt att återuppta mjölkproduktionen sedan deras åtagande hade upphört men som inte kunde göra det eftersom de inte hade tilldelats någon kvot. Den rättsstridighet som förordning nr 857/84 var behäftad med hade enligt sökanden medfört en större skada för honom än för en "vanlig" SLOM-producent (som kunde tilldelas en kvot sedan förordningarna nr 764/89 och 1639/91 hade trätt i kraft), eftersom han sedan hans åtagande hade upphört bytte ut sitt SLOM-jordbruksföretag mot ett annat jordbruksföretag som var bättre beläget och som han kunde driva mer effektivt.
- 34 För att rätta sig efter den nationella lagstiftningen, som tillät överflyttning av mjölkkvoter från ett jordbruksföretag till ett annat om innehavaren av kvoten under minst ett års tid bedrev mjölkproduktion vid de båda jordbruksföretagen samtidigt, behöll sökanden de båda jordbruksföretagen fram till den 13 maj 1986. Han uppfyllde sålunda den nationella lagstiftningens krav, trots att han för tillfället inte förfogade över någon kvot. Om han hade tilldelats en kvot, skulle han ha kunnat flytta över den till sitt nya jordbruksföretag.

- 35 Sökanden har understrukt att det vid denna tid varken gick att veta om SLOM-producenterna till sist skulle kunna göra anspråk på en kvot eller på vilka villkor tilldelning skulle ske. Sedan förordningarna nr 764/89 och 1033/89 hade trätt i kraft, visade det sig att en producent endast tilldelades en kvot om han fortfarande helt eller delvis förfogade över sitt SLOM-jordbruksföretag. Sökanden har hävdad att han då han köpte sitt andra jordbruksföretag och sedan sålde sitt första jordbruksföretag inte kunde förutse att ett sådant villkor skulle uppställas. Sökanden har med hänvisning till domen i det ovan nämnda målet Spagl, närmare bestämt generaladvokaten Jacobs förslag till avgörande i målet (REG 1990, s. I-4554), hävdad att det strider mot principen om skydd för berättigade förväntningar att tillämpa detta villkor på honom.
- 36 Enligt domarna i målen Mulder I och Mulder II får det faktum att en producent avyttrar sitt SLOM-jordbruksföretag som huvudregel anses tyda på att han inte har haft någon verklig avsikt att återuppta mjölkproduktionen och att han således inte kan invända att hans berättigade förväntningar har kränkts. Det faktum att en SLOM-producent inte längre förfogar över SLOM-jordbruksföretaget kan emellertid enligt sökanden inte i sig rättfärdiga att gemenskapen undgår sitt skadeståndsansvar, i synnerhet om det visar sig att producenten hela tiden har visat en avsikt att varaktigt återuppta mjölkproduktionen.
- 37 Svarandena har gjort gällande att sökandens begäran saknar grund i den del den avser tiden efter försäljningen av SLOM-jordbruksföretaget år 1986.

Förstainstansrättens bedömning

- 38 Gemenskapens utomobligatoriska ansvar enligt artikel 215 andra stycket i fördraget för skada som orsakas av institutionerna förutsätter att flera villkor

är uppfyllda, nämligen att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (dömstolens dom av den 17 december 1981 i de förenade målen 197/80—200/80, 243/80, 245/80 och 247/80, Ludwigshafener Walzmühle m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1981, s. 3211, punkt 18, och förstainstansrättens dom av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 80).

- 39 Vad beträffar situationen för mjölkproducenter som skriftligen har åtagit sig att avstå från saluförande, omfattar gemenskapens ansvar varje producent som lidit en skada på grund av att han har varit förhindrad att leverera mjölk till följd av tillämpningen av förordning nr 857/84 (domen i målet Mulder II, punkt 22).
- 40 Detta ansvar är grundat på en kränkning av producenternas berättigade förväntningar på att deras åtagande om avstående från saluförande, som de uppmuntrades till genom en åtgärd av gemenskapen och som avsåg ett avbrott i mjölkförsäljningen för en begränsad tid, i det allmännas intresse och mot bidrag, var begränsat (domen i målet Mulder I, punkt 24 och i det ovannämnda målet von Deetzen, punkt 13).
- 41 Sökanden har hävdat att han har förorsakats en skada på grund av att han rättsstridigt förvägrats en referenskvantitet till följd av tillämpningen av förordning nr 857/84. Han har sagt sig ha lidit skadan under en period som började den 23 februari 1985, då hans åtagande att avstå från saluförande upphörde, och som fortfarande löper, eftersom han aldrig har tilldelats någon kvot.
- 42 Rätten noterar beträffande begäran om skadestånd avseende perioden mellan den 23 februari 1985 och den 13 maj 1986, då sökanden sålde sitt SLOM-jordbruksföretag, att det inte har bestritts att han under denna period har varit förhindrad att leverera mjölk på grund av tillämpningen av förordning nr 857/84

och att motsvarande skada kan tillskrivas gemenskapen i enlighet med den rättspraxis som det har redogjorts för.

- 43 Det skall däremot undersökas i vilken mån den skada som sökanden påstår sig ha lidit efter den 13 maj 1986 är en följd av den första vägran att tilldela denne en kvot år 1985.
- 44 Rätten erinrar om att sökanden överlät sitt SLOM-jordbruksföretag år 1986 och flyttade sin produktion till ett annat jordbruksföretag av ekonomiska effektivitetsskäl. Detta frivilliga beslut av sökanden har helt uppenbart ingen anknytning till den vägran att tilldela honom en kvot som drabbade sökanden när hans åtagande att avstå från saluförande upphörde år 1985.
- 45 Det framgår vidare av artikel 7.1 i förordning nr 857/84 i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning nr 590/85 av den 26 februari 1985 (EGT L 68, s. 1), jämförd med artikel 7 i förordning nr 1546/88, att möjligheterna att flytta över en kvot från ett jordbruksföretag till ett annat var begränsade till antingen det fall då mark överläts till offentliga myndigheter eller för offentligt bruk (artikel 7.1) eller det fall då ett jordlegoförhållande löpte ut och inte kunde förnyas (artikel 7.4) samt att detta även gällde för en mjölkproducent som inte hade åtagit sig att avstå från att saluföra mjölk eller att ställa om besättningarna.
- 46 Även om det skulle vara så att de producenter som hade en referenskvantitet år 1985/1986 enligt nederländsk myndighetspraxis kunde flytta över denna, har detta förfarande följaktligen inte föreskrivits av gemenskapslagstiftaren, och det ankom därför i förekommande fall på de nederländska myndigheterna att tillse att sökanden inte diskrimineras.

- 47 Rätten erinrar vidare om att sökandens begäran att tilldelas en kvot med tillämpning av förordning nr 764/89 efter det att denna hade trätt i kraft avsågs med tillämpning av artikel 3a.1 i förordning nr 1546/88 (se punkt 7 ovan), enligt vilken en särskild referenskvantitet endast kunde tilldelas om producenten kunde visa att han vid dagen för begäran helt eller delvis drev ett SLOM-jordbruksföretag.
- 48 I motsats till vad sökanden har hävdad, och som domstolen redan vid ett flertal tillfällen har slagit fast (se särskilt dom av den 27 januari 1994 i mål C-98/91, Herbrink, REG 1994, s. I-223), är detta krav begränsat till att beträffande särskilda referenskvantiteter stadfästa den princip som framgår av artikel 7.1 i förordning nr 857/84, enligt vilken referenskvantiteten överlåts tillsammans med den mark för vilken kvantiteten har tilldelats (punkt 13). Under dessa omständigheter kan sökanden inte hävda att tillämpningen av detta krav i hans fall utgör ett åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar för att han då han överlät sitt jordbruksföretag inte kunde förutse att ett sådant villkor skulle uppställas.
- 49 Eftersom sökandens försäljning av sitt SLOM-jordbruksföretag inte var en följd av den rättsstridiga vägran att tilldela honom en kvot år 1985, och eftersom försäljningen inte omfattas av de möjligheter till överflyttning som föreskrivs i förordning nr 857/84, kan det faktum att sökanden inte har kunnat tilldelas någon kvot inom ramen för förordning nr 764/89 samt den skada som han därigenom har lidit inte tillskrivas gemenskapen.
- 50 Således kan endast den skada som sökanden har lidit fram till den 13 maj 1986 vara en följd av att sökanden förvägrades en referenskvantitet.
- 51 Det skall därför undersökas om och i vilken utsträckning sökandens anspråk har preskriberats.

Frågan om preskription

Parternas argument

- 52 Sökanden har hävdad att preskriptionen för hans ansökan avbröts genom skrivelsen av den 31 mars 1989. Han har hävdad att han genom denna skrivelse tillsammans med 351 andra SLOM-producenter meddelade institutionerna att de höll gemenskapen ansvarig för sina uteblivna vinster på grund av vägran att tilldela dem kvoter efter det att förordning nr 857/84 hade trätt i kraft. Eftersom institutionerna i meddelandet av den 5 augusti 1992 förband sig att inte göra någon invändning om preskription gentemot de producenter som, i likhet med sökanden, redan hade vänt sig till institutionerna för att begära ersättning och vars rätt att begära skadestånd vid denna tidpunkt inte redan var preskriberad, skulle detta avstående tillämpas på sökanden från den 31 mars 1989.
- 53 Beträffande skrivelsen av den 22 juli 1992 från generaldirektören för rådets rättsavdelning har sökanden hävdad att denna upphörde att gälla i detta avseende genom det senare meddelandet av den 5 augusti 1992.
- 54 Vidare har sökanden hävdad att Dierk Booss, kommissionens rättstjänst och den vid tidpunkten i fråga ansvarige för handläggningen av SLOM-ärenden, per telefon bekräftade till sökandens företrädare att preskriptionen avbröts genom skrivelsen av den 31 mars 1989.
- 55 Enligt sökanden sände kommissionen till de nederländska myndigheterna en kort tid efter det att förordning nr 2187/93 hade trätt i kraft dessutom en lista över alla de SLOM-producenter som kunde göra anspråk på skadestånd samt alla redan preskriberade anspråk. Sökanden har därför begärt att svarandena skall förete denna handling vid förhandlingen och att förstainstansrätten skall förordna att handlingen företes om svarandena vägrar att tillmötesgå denna begäran.

- 56 Svarandenas inställning strider enligt sökanden mot meddelandet av den 5 augusti 1992, i vilket de uttryckligen uppmanade SLOM-producenterna att inte väcka skadeståndstalan mot gemenskapen. Den är vidare diskriminerande i det avseendet att kommissionen inte har gjort någon invändning om preskription gentemot andra nederländska SLOM-producenter, som har erbjudits skadestånd och vars namn också fanns med på den lista som var bilagd skrivelsen av den 31 mars 1989.
- 57 Svarandena har gjort gällande att sökandens anspråk är preskriberade i sin helhet sedan den 13 maj 1991. Den ersättningsbara skadan upphörde nämligen den 13 maj 1986, varför den preskriptionsfrist om fem år som föreskrivs i artikel 43 i domstolens stadga löpte ut den 13 maj 1991, eftersom preskriptionen inte avbröts innan dess.

Förstainstansrättens bedömning

- 58 Preskriptionsfristen i artikel 43 i stadgan för domstolen, vilken är tillämplig på förfarandet vid förstainstansrätten med stöd av artikel 46 i samma stadga, kan inte börja löpa förrän samtliga förutsättningar för skadeståndsskyldigheten är uppfyllda och i synnerhet — i sådana fall då skadeståndsskyldigheten grundas på en normgivningsakt — inte innan de skadebringande verkningarna av denna akt har uppstått (förstainstansrättens dom av den 16 april 1997 i mål T-20/94, Hartmann mot rådet och kommissionen, REG 1997, s. II-595, punkt 107).
- 59 I förevarande fall har sökanden lidit skada från den dag då han, efter det att hans åtagande om avstående från saluförande hade upphört, hade kunnat återuppta

sina mjölkleveranser om han inte hade nekats tilldelning av en referenskvantitet, det vill säga från och med den 23 februari 1985, vilken är den tidpunkt då förordning nr 857/84 var tillämplig på hans fall. Det är således vid denna tidpunkt som villkoren för en skadeståndstalan gentemot gemenskapen var uppfyllda och som preskriptionsfristen började löpa.

- 60 För att avgränsa den period under vilken skadorna har uppkommit, konstaterar rätten att dessa inte har orsakats vid samma tillfälle. De har bestått under en viss tid, nämligen så länge som sökanden inte kunde erhålla någon referenskvantitet. Det är fråga om en fortlöpande skada, som upprepas varje dag (se domen i det ovan nämnda målet Hartmann mot rådet och kommissionen, punkt 132). Rätten till ersättning avser således på varandra följande perioder som påbörjas varje dag då saluförande inte har varit möjligt.
- 61 Då sökanden sålde sitt SLOM-jordbruksföretag den 13 maj 1986 hade han emellertid efter denna tidpunkt inte längre rätt till någon referenskvantitet (se ovan punkt 7). Eftersom de skador som han påstår sig ha lidit efter denna försäljning inte har bedömts vara knutna till tillämpningen av förordning nr 857/84 på hans situation, löpte preskriptionsfristen ut fem år efter den 13 maj 1986, det vill säga den 13 maj 1991, såvida preskriptionen inte avbröts före detta datum.
- 62 Enligt artikel 43 i domstolens stadga avbryts preskriptionen endast genom att talan väcks vid domstolen eller genom att den skadelidande dessförinnan gör en framställning hos en av gemenskapens behöriga institutioner. I det sistnämnda fallet avbryts emellertid preskriptionen endast om det efter framställningen väcks talan inom de frister som föreskrivs i artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse) respektive i artikel 175 i EG-fördraget (nu artikel 232 EG) (domstolens dom av den 5 april 1973 i mål 11/72, Giordano mot kommissionen, REG 1973, s. 417, punkt 6, och förstainstansrättens dom av den 25 november 1998 i mål T-222/97, Steffens mot rådet och kommissionen, REG 1998, s. II-4175, punkterna 35 och 42).

- 63 Härav följer att sökanden inte med framgång kan göra gällande att preskriptionen avbröts enligt artikel 43 i domstolens stadgar genom skrivelsen av den 31 mars 1989 ställd till institutionerna, eftersom ingen talan därefter väcktes vid förstainstansrätten.
- 64 Sökanden har gjort gällande att svarandena genom meddelandet av den 5 augusti 1992 förband sig att inte göra någon invändning om preskription mot honom från och med den 31 mars 1989, då han vände sig till institutionerna.
- 65 Rätten erinrar i detta hänseende om att det avstående från att åberopa preskription som gjordes i meddelandet av den 5 augusti 1992 var en ensidig handling som, i syfte att begränsa antalet fall av väckt talan, avsåg att uppmuntra producenterna att invänta genomförandet av det i förordning nr 2187/93 föreskrivna systemet för schablonmässig ersättning (domen i det ovannämnda målet Steffens mot rådet, punkt 38).
- 66 Detta meddelande avsåg specifikt de producenter vars rätt till ersättning ännu inte hade preskriberats den dag då meddelandet offentliggjordes i den officiella tidningen eller den dag då de redan hade vänt sig till en av institutionerna (se punkt 11 ovan). Med det sistnämnda avsåg svarandena de producenter som hade vänt sig till institutionerna innan nämnda meddelande offentliggjordes för att begära ersättning med stöd av domen i målet Mulder II och vilka hade ombetts att inte väcka skadeståndstalan i avvaktan på systemet för schablonmässig ersättning. Syftet med att nämna dessa producenter var nämligen att deras rätt till ersättning skulle kvarstå.
- 67 Rätten konstaterar emellertid att skrivelsen av den 31 mars 1989 aldrig besvarades av svarandena och att dessa därför vid denna tidpunkt inte förband

sig till någonting gentemot sökanden. Under dessa omständigheter kan sökanden inte åberopa meddelandet av den 5 augusti 1992.

- 68 Rätten fäster inte heller något avseende vid sökandens argument att hans namn fanns med på en lista över de producenter gentemot vilka förbindelsen i meddelandet av den 5 augusti 1992, att inte göra någon invändning om preskription, hade gjorts, som kommissionen tillsände de nederländska myndigheterna sedan förordning nr 2187/93 hade trätt i kraft.
- 69 Rätten erinrar inledningsvis om att denna lista tillsändes de nationella myndigheterna för att dessa — för det fall de mottog anspråk på ersättning inom ramen för det förlikningsförfarande som föreskrivs i förordning nr 2187/93 — skulle känna till från vilket datum preskriptionen av anspråket var avbruten. I listan gjordes ingen åtskillnad mellan de SLOM-producenter som hade tilldelats en slutgiltig referenskvantitet och som således kunde få ett förlikningsbud inom ramen för förordning nr 2187/93 och de som i likhet med sökanden inte hade tilldelats någon kvot och således inte omfattades av en sådan förlikningsmöjlighet. Sökandens namn fanns således med på listan av misstag.
- 70 Ett sådant misstag har emellertid inte varit av det slaget att det har kunnat övertyga sökanden om att han berördes av förbindelsen i meddelandet av den 5 augusti 1992 och att preskriptionen av hans anspråk avbröts den 31 mars 1989. När listan i fråga sändes, den 10 september 1993, kunde sökanden nämligen redan veta att han inte skulle få något erbjudande om förlikning enligt förordning nr 2187/93 och att han till följd därav inte berördes av nämnda förbindelse.
- 71 Vidare är svarandenas inställning angående preskription av förevarande talan inte diskriminerande i förhållande till kommissionens inställning till de SLOM-

producenter som har erbjudits ersättning, eftersom sökanden, såsom har anmärkts (se punkt 69 ovan), befinner sig i en annan situation än dem till vars förmån förordning nr 2187/93 antogs.

- 72 Beträffande vad sökanden hävdar att Dierk Booss har uppgivit, noterar rätten endast att dessa uppgifter inte på något sätt har styrkts.
- 73 Preskriptionen hade således inte avbrutits eller tillfälligt upphävts senast den 13 maj 1991. Under dessa omständigheter har talan, som väcktes den 29 april 1997, väckts för sent, eftersom sökandens rätt till ersättning redan var preskriberad.
- 74 Av vad som har anförts följer att talan skall avvisas.

Rättegångskostnader

- 75 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Svarandena har yrkat att sökanden skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet, skall svarandenas yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

följande dom:

- 1) Talan avvisas.
- 2) Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.

Tiili

Moura Ramos

Mengozzi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 31 januari 2001.

H. Jung

Justitiesekreterare

P. Mengozzi

Ordförande